Suomen Reserviupseeriliitto -
Finlands Reservofficersförbund

Lausunto
13.2.2025

Viite: Eduskunnan valtiovarainvaliokunnan hallinto- ja turvallisuusjaoston lausuntopyyntö 31.1.2025
Aihe: VNS 9/2024 vp Valtioneuvoston puolustusselonteko, taloudellinen näkökulma

VNS 9/2024 vp Valtioneuvoston puolustusselonteko

Suomen Reserviupseeriliitto ry (RUL) kiittää mahdollisuudesta lausua otsikon mukaisesta asiasta.

Valtioneuvoston puolustusselonteossa tarkastellaan kattavasti puolustuksen toimintaympäristöä ja arvioidaan puolustuksen kehittämistarpeita. Selonteko määrittää puolustuspoliittiset linjaukset Suomen puolustuskyvyn ylläpidolle ja kehittämiselle osana Natoa. Selonteossa on huomioitu hyvin radikaalisti muuttunut turvallisuuspoliittinen ympäristömme. Selonteko on kattava ja selkeä.

Puolustusselonteossa Suomen puolustuksen perustaksi myös Nato-jäsenyyden aikana vahvistetaan kehittyvä asevelvollisuus, laaja ja koulutettu reservi sekä korkea maanpuolustustahto. Kokonaismaanpuolustuksen periaatteen mukaisesti puolustuksemme nojaa yhteiskunnan laajaan tukeen. Sodankäynnin kehitystä leimaavat viiden operatiivisen toimintaympäristön – maa, meri, ilma, kyber ja avaruus – yhä tiiviimpi kytkeytyminen toisiinsa sekä teknologian nopea kehitys. Samalla kuitenkin perinteisen rintamasodan ja asevelvollisuuteen perustuvan laajan reservin merkitys säilyy ja korostuu erityisesti sodan pitkittyessä. Haluamme myös korostaa asevelvollisuusjärjestelmän kautta käytettävissä olevan reserviläisten siviiliosaamisen keskeistä merkitystä ja hyödyntämispotentiaalia osana puolustuskykyämme.

Selonteon mukaan asevelvollisuusjärjestelmä tuottaa jatkossakin laaja-alaisen, osaavan ja toimintakykyisen reservin, jolla mahdollistetaan koko maan puolustaminen myös liittokunnan jäsenenä. Asevelvollisuudella ja vapaaehtoisella maanpuolustuskoulutuksella on reservin toimintakyvyn varmistamisen lisäksi suuri merkitys myös Puolustusvoimien palkatun henkilöstön rekrytoinnissa. Asevelvollisuuden aikana hankitulla osaamisella on käyttöä myös muissa yhteiskunnan toimintakykyä uhkaavissa kriiseissä. Reserviläisiä tarvitaan Puolustusvoimien sodan ajan joukkojen lisäksi myös moniin muihin yhteiskunnan elintärkeisiin tehtäviin.

Vapaaehtoinen maanpuolustus nähdään selonteossa keskeisenä voimavarana, jolla on maanpuolustustahtoa kohottava vaikutus. Vapaaehtoisen maanpuolustuksen merkitystä reserviläisten osaamisen ja toimintakyvyn ylläpitämisessä selonteossa ei erityisesti mainita, vaikka myös ne ovat selkeitä vapaaehtoistoiminnan tuotoksia.

Puolustuskyvyn pitkäjänteisen kehittämisen mahdollistamiseksi on kyettävä resursoimaan henkilöstö, materiaalihankinnat ja toiminta yhdeksi toimivaksi kokonaisuudeksi.

RUL:n mielestä selonteon taloudelliset linjaukset: ylivaalikautinen budjetointi, riittävä Naton määrittämä puolustusbudjetin tavoitetaso sekä hankintojen, henkilöstö- ja toimintakulujen tasapaino ovat kannatettavia. Nato-jäsenyyden kaikki toiminnalliset ja taloudelliset vaatimukset

eivät ole vielä tiedossa. Arviomme mukaan puolustusbudjetin taso tulee selontekokauden aikana olemaan merkittävästi nykyistä Naton tavoitetasoa (2 % bkt:sta) korkeampi. Tähän Suomen on pystyttävä sitoutumaan pysyvästi.

Maanpuolustusvelvollisuus ja kokonaismaanpuolustus ovat koko yhteiskunnan yhteinen asia, ja sen eteen on tehtävä eri hallinnonalojen ja toimijoiden töitä. Tällä hetkellä maanpuolustusvelvollisuus koskettaa käytännössä vain vähemmistöä suomalaisista. Nykyiset uhkat ja kriisit kohdistuvat koko yhteiskuntaan. Selonteossa mukana olevat kutsuntajärjestelmän uudistamisajatukset ovat kannatettavia. RUL kuitenkin painottaa, että kyseessä ei ole vain puolustushallinon asia, vaan asevelvollisuuden, siviilipalveluksen ja kokonaismaanpuolustuksen kehittämiseen ja rahoittamiseen pitää aktiivisesti osallista muidenkin hallintoalojen, mm. TEM:n ja STM:n.

Puolustuksen kasvavat tehtävät vaativat panostamista henkilöstöresursseihin sekä koulutus- ja harjoitustoimintaan. Palkatun henkilöstön määrää on pystyttävä kasvattamaan merkittävästi selontekokaudella vähintään Puolustusvoimien henkilöstöstrategiaan mukaisesti. Siinä mainittu tavoitetila on noin 14 000 henkilöä vuonna 2035.

Palkatun henkilöstön lisäksi reserviläisten käyttöä ja käytettävyyttä tulee vahvistaa merkittävästi. Reserviläisten käyttöä asevelvollisten kouluttamisessa ja oman sodan ajan joukon toiminnan suunnittelussa ja harjoittelussa on lisättävä. On selvitettävä ja mahdollistettava reserviläisten lyhytaikaiset, määräaikaiset palvelussuhteet Puolustusvoimiin mm. reserviläisjohtajien oman sodan ajan joukon harjoituksien suunnittelussa ja toteuttamisessa. Selvityksen yhteydessä on huomioitava mahdolliset tarpeet löytää ratkaisuita asevelvollisuuteen liittyvän lainsäädännön asettamiin rajoituksiin suunnittelun, toimivallan ja päätöksenteon osalta. Osaavan reservin käyttöä voidaan tehostaa myös reservin yläikärajaa nostamalla.

Reservin osaamista ja toimintakykyä pidetään yllä Puolustusvoimien kertausharjoituksilla ja vapaaehtoisilla harjoituksilla, Maanpuolustuskoulutus MPK:n laajalla koulutustoiminnalla sekä reserviläisjärjestöjen monipuolisella toiminnalla.

Reservin osaamisen perustana ovat kertausharjoitukset. Kertausharjoitusten määrä on pystyttävä pitämään vähintään 30 000 harjoituksiin määrätyssä reserviläisessä vuosittain. Näkemyksemme mukaan tämä vaatii sekä reserviläisten vastuutason nostoa oman sodan ajan joukon toiminnan suunnittelussa ja harjoittelussa, että kertausharjoitustoiminnan mahdollistavan palkatun henkilöstömäärän nostoa nykyisestään. Oman joukon kertausharjoitusten suunnitteluun keskeisesti osallistuvien avainreserviläisten kertausharjoitukset on tarpeen varmistaa niin, että suunnittelua voidaan toteuttaa pääosin kertausharjoitustoimintana eikä mahdollisesti mittavakin suunnittelutyö tule toteutettavaksi ns. vapaa-ajalla.

Vapaaehtoisen maanpuolustuksen toimintaedellytykset on varmistettava. Käytännössä tämä tarkoittaa mm. vapaaehtoisen maanpuolustuskoulutuksen resurssien sekä koko maan kattavan ampumarataverkoston varmistamista. Puolustusministeriön asettaman vapaaehtoisen maanpuolustuksen kehittämisen työryhmän raportti valmistuu lähiviikkojen aikana. On arvioitavissa, että sen perusteella Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen (MPK) rooli paikallisjoukkojen kouluttajana, paikallisjoukkojen koulutus- ja muodostamismalli sekä MPK:n poikkeusolojen tehtävät ja kokonaisturvallisuuden koulutusvastuut kasvavat tulevaisuudessa.

Suomen Reserviupseeriliitto -
Finlands Reservofficersförbund

Lausunto
13.2.2025

On ehdottoman tärkeää, että MPK:lle varmistetaan pitkäjännitteisesti laajentuvien tehtävien edellyttämät taloudelliset resurssit.

Sodan ajan materiaalista valmiutta voidaan osaltaan parantaa antamalla ammattisotilaille ja reserviläisille sotilasvarustuksen verovähennysoikeus. Tällä on myös tavoitteellista vapaaehtoista harjoitustoimintaa kannustava ja motivoiva vaikutus.

Reserviläisten kannalta keskeisiä kysymyksiä ovat myös reserviläisten käyttö Naton rakenteissa ja tehtävissä. Reserviläisten osalta keskeistä on Naton maakomponentin joukkorakenteen osalta tehtävät ratkaisut: keskeisinä mm. palvelussuhteen ehdot koulutuksen, valmiudessa olon ja varsinaisen tehtävän aikana, sekä palvelussuhteen jälkeinen tuki. Palvelussuhteen ehtojen tulisi olla ammattisotilaiden kanssa samassa tehtävässä toimittaessa samalla tasolla.

Vapaaehtoisella maanpuolustustyöllä on koulutuksen lisäksi merkittävä rooli mm. reserviläisten toimintakyvyn ja ampumataidon ylläpitämisessä sekä maanpuolustustahdon vankistamisessa. Keskeisillä reserviläisjärjestöillä on myös iso rooli kansainvälisessä toiminnassa, jonka avulla mahdollistetaan suomalaisille reserviläisille koulutusta ja harjoittelua kansainvälisessä ympäristössä sekä tehdään suomalaista reserviin perustuvaa puolustusratkaisua ja meidän kokonaisturvallisuusratkaisua tunnetuksi. Tätä työtä tehdään tiiviissä yhteistyössä Puolustusvoimien kanssa.

RUL:n saama valtioapu on ollut vuositasolla 32 000 euroa ennen vuotta 2022. Se korotettiin Venäjän Ukrainaan tekemän hyökkäyksen jälkeen 82 000 euroon vuosille 2022–2026. Kahtena viime vuonna liitto on lisäksi saanut kohdennettua tukea kansainvälisen toiminnan kehittämiseen 100 000 euroa / vuosi. Keskeisenä perusteena on ollut RUL:n rooli NATOn reservien yhteistoiminnan kehittämisessä eritoten reserviupseeriorganisaatio CIOR:n kautta, jossa liitto edustaa Suomea ja vaikuttaa osaltaan NATOn reserviläisten väliseen yhteistyöhön, koulutusmahdollisuuksiin, sekä osallistuu reserviä koskevaan valmistelu- ja kehitystyöhön.

Toiminnan merkityksellisyyden ja volyymin kasvaessa, liiton kansainvälisen toiminnan ja kansainvälisen koulutuksen lisääntyessä, sekä NATO-jäsenyyden kautta muodostuvien tehtävien myötä, liiton valtionavun tason nosto pitkäjännitteiseen vuositasolla noin 250 000 euroon on ehdottoman tärkeää.

Suomen Reserviupseeriliiton puolesta

Aaro Mäkelä
Puheenjohtaja
Suomen Reserviupseeriliitto
aaro.makela@rul.fi
Puh. 050 540 5416

Janne Kosonen
Toiminnanjohtaja
Suomen Reserviupseeriliitto
janne.kosonen@rul.fi
Puh. 050 5810 819

Suomen Reserviupseeriliitto on vuonna 1931 perustettu reserviupseereiden valmiuksia kehittävä aatteellinen ja toiminnallinen maanpuolustusjärjestö. Liiton 300 jäsenyhdistyksessä on 27.000 henkilöjäsentä.